

הקטרה עד שיקטיר את כולו. **דתנן: הקומץ** של מנחת ישראל, **והלבונה** של מנחה, **והקטרת** שמקטירים בכל יום, **ומנחת כהנים** שהתנדב כהן שדינה שאינה נקמצת אלא מוקטרת כליל, **ומנחת כהן משיח** — מנחת חביתין שמביא כהן גדול והיא מוקטרת כליל, **ומנחת נפכים** שדינה גם כן שמוקטרת כליל, **שחקריב מאחת מהן כזית בחוץ** — **חייב, ורבי אלעזר פוטר עד שיקריב את כולו** כי סובר רבי אלעזר שאין הקטרה בכזית חשובה הקטרה. ומעתה, **כיון דבחקטרת קמיצה לא מתני ליה "או כזית מקומצה בחוץ" שהרי לא ניתן לשנות כן, כי מאחר ואין זו הקטרה אין המחשבה מפגלת בזה,** (12) משום **כך בשיריים** דהיינו "לאכול משירייה בחוץ" — **נמי לא מתני ליה "או כזית".** (13)

ומעתה, אחר שהעמדנו את המשנה באופן שחישב מחשבת פיגול על שיריים שחסרו ו**קתני על כך כפיפא** שהוא **פיגול וחייבין עליו כרת, אלמא מהניא** להו הקטרה לשיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה, ומשום כך חל בהם פיגול!

דוחה הגמ': **אמר ליה אבוי לרבא, לעולם אין מועילה הקטרה לשיריים שחסרו להביאם לידי פיגול ולהוציאם מידי מעילה.** ואין לך להוכיח זאת מרבי חייא, כי במשנה לא מדובר באופן שחסרו השיריים ועמדו על כזית שמשום כך לא שנה רבי חייא "או כזית" בסיפא.

אלא, טעמו של רבי חייא שלא שנה "או כזית" בברייתא שלו הוא, כי **הא ברייתא זו מני — רבי אלעזר היא** הסובר שאין חשובה

זו אינה מרצה בפנים ומשום כך אין חייבים עליה בחוץ?!

עוד הקשו, הרי אף רבי אלעזר מצינו הקטרה בכזית, והיינו באופן שהקטיר כל המנחה בפנים מלבד כזית אחרון שהעלהו בחוץ, שבוה אף רבי אלעזר מחייב, ואם כן, אף רבי אלעזר ניתן לשנות "או כזית" במחשב על הקטרת כזית אחרון? ותירץ **הקרבן אורה**, כי זהו דווקא לענין הקטרת חוץ שכבר הקטיר הכל בפנים ולא נותר אלא כזית אחרון, שחייב עליו בחוץ משום שהשלים בו ההקטרה, אבל במחשבת פיגול הנעשית בעת הקמיצה, עדיין כל הקומץ קיים ומשום כך אין להבדיל בזה בין מחשבה על כזית ראשון או כזית אחרון.

13. לכאורה מבואר, כי רק מחשבת הקטרה אינה מועילה בכזית אבל מחשבת אכילת שיריים מועילה אף בכזית, וכן מבואר ברש"י. אולם, בפירושו ה"ר מאיר וה"ר שמואל ןד"ה ורבי

לצדדים, כי כשם שהמחשבה על מנת להקטיר קומצה או כזית מקומצה תתפרש באופן שחישב על כזית מקומץ שלם שלא חסר, שהרי אם חסר הקומץ נפסלה המנחה, כך גם המחשבה על אכילת שיריים או כזית מהם תתפרש באופן זה שחישב על כזית משיריים שלא חסרו, שהרי אף אם חסרו השיריים קודם הקטרת הקומץ, נפסלה המנחה [שיטה מקובצת בהשמטות].

12. תמה **הקרבן אורה**, מנין לגמ' לדמות דין הקטרת חוץ לדין פיגול, שמא לגבי פיגול מודה רבי אלעזר שהמחשבה מפגלת אף בכזית, שהרי לקמן למדה הגמ' דין זה מן הפסוק "אם האכל יאכל" הוקשה אכילת מזבח לאכילת אדם, מה אכילת אדם בכזית אף אכילת מזבח בכזית. וכן הקשה **בשפת אמת**, ותמה עוד, על מה שביאר רש"י בזה שסברת רבי אלעזר היא משום שהקטרה בכזית אינה חשובה הקטרה, והרי עיקר טעמו של רבי אלעזר הוא משום שהקטרה

עליהן מועלת להם ההקטרה לפיגול ולמעילה, אלא וודאי אינה מועילה. וראיה לכך, **דתניא**: נאמר בלחם הפנים "כי קדש קדשים הוא לו" [ויקרא כד], ומתיבת "הוא" למדנו **שאם נפרסה אחת מהן מן החלות של מערכת לחם הפנים, הרי חלותיה כולן פפולות** וישרפו. והטעם בזה, משום שהקטרת הבזיכין אינה כשרה עד שתהיה כל המנחה שלמה, וכיון שנפסלה אחת מהן, אין כאן שתי מערכות שלמות, ואין ההקטרה מועילה להן. ומשמע מכאן, שדווקא בפסול זה של נפרסה שענינו כמנחה שחסרה נפסלה ההקטרה לגבי כולן, **הא יצאת** אחת מחלותיה חוץ לקלעים ונפסלה משום יוצא, **הנך דאיכא גוואי** ולא יצאו **כשרות** הן ואינן נפסלות מחמת זו שיצאה. כי אף על גב שנפסלה אחת מהן משום יוצא, מכל מקום עדיין יש כאן הקטרה על שתיים עשרה חלות, כיון שהקטרת הבזיכין חשובה הקטרה אף לגבי זו שיצאה, והיינו כרבי עקיבא הסובר שזריקה מועילה ל"יוצא", והקטרת בזיכי מנחה הנה במקום זריקת הדם של זבח. ומבואר אם כן, שזריקה מועילה אף לזו האסורה באכילה להחשיבה בין אלו שלא נפסלו. ומעתה, **מאן שמעת ליה דאמר** זריקה מהניא ליוצא, **רבי עקיבא היא, וקאמר** שדווקא ל"יוצא" מועילה ההקטרה, אבל **לנפרסה לא** מועילה, הרי שאין הקטרה מועילה לזו האסורה באכילה מחמת חסרון⁽¹⁴⁾ ואם כן, הוא הדין לשייריים שחסרו

ומקשינן: **אי רבי אלעזר היא, וכי האי** מחשבה "על מנת להקטיר קומצה" מפגלת? והרי לדעת רבי אלעזר הקטרת הקומץ לבדו אינה חשובה הקטרה עד שיקטיר גם את הלבונה, ואם כן "להקטיר קומצה ולבונתה" **מבעי ליה** ליכתב במשנה!?! כי אין המחשבה מפגלת עד שיחשב על הקטרת שניהם. **דתנן, הקומץ והלבונה שהקריב את אחד מהן בחוץ חייב, ורבי אלעזר פוטר עד שיקריב את שניהם?**

ומתצינן: משנתנו שאמרה שמחשבת הקטרת קומץ לבדו מפגלת, עוסקת בקומץ **דמנחת חוטא** שאין בה לבונה ומשום כך מתפגלת מנחה זו במחשבת הקטרת הקומץ לבדו. ומה שאמרה המשנה שמחשבת הקטרת לבונה לבדה מפגלת, היינו בלחם הפנים שאין בו קומץ אלא הקטרת לבונה.

ומקשינן: וכי **איכפל** — טרח — **התנא** ושנה כל זאת רק בכדי **לאשמועינן קומין דמנחת חוטא?!?**

ומתצינן: **אין. וכן כי אתא רב דימי אמר רבי אלעזר** [בן פדת, האמורא], אמר: משנתנו בקומין **דמנחת חוטא הוא ורבי אלעזר** [בן שמוע, התנא] היא.

ואמרינן: **הדר אמר רבא, לאו מילתא היא** מה **דאמרי** ששייריים שחסרו והקטיר הקומץ

14. תמהו התוס' [ד"ה הוא], היכן נאמר כאן בברייתא שהקטרת הבזיכין אינה מועילה להוציא את החלות מידי מעילה, הרי לא אמרה הברייתא אלא שהן פסולות, והיינו שאסורות באכילה!?

אליעזר אומר] כתבו, שאם אמר הריני קומץ על מנת להקטיר כזית מן הקומץ, או על מנת לאכול כזית משיריה למחר, אין זה פיגול.

שאינן ההקטרה מועילה להם.

אמר ליה אביי: לעולם יתכן שהקטרה

מועילה לשיריים שחסרו, ואין לך להביא ראיה מבריייתא זו. כי מי קתני בבריייתא במפורש "הא יצאת" כשרות שתכריח את

[ובאמת, מכח קושיא זו כתב השפת אמת, כי אין כוונת רבא ליישב הספק מבריתא זו, אלא עיקר דבריו נסובו על מה שאמר לעיל שפסול חסר עדיף מפסול יוצא, ואילו בבריייתא זו מבואר שפסול חסר גרע מיוצא].

ותירצו התוס', שהגמ' דייקה כן ממה שדרשה הבריייתא דין זה מתיבת "הוא" האמורה שם, ומזה שמענו שאין הקטרה מועילה להן כלל. וביאר בזה באבן האזל [פסולי המוקדשין, יב יד], כי בפסוק "קודש קדשים הוא" משמע, שיש בנמצא שישארו קדש קדשים ומועלים בהם, וכיון שדרשנו זאת על חלה שנפרסה הרי שאין ההקטרה מועילה להן להוציאן מידי מעילה אלא נשארו קדש קדשים.

עוד תירצו, כי מאחר והחמירה הבריייתא בהן עד כדי שמחמת שנפרסה האחת נפסלו כולן, שמענו בזה שאין מועילה להם הקטרה.

ותמה הקרן אורה, הלא דין זה שנפסלו כולן מחמת שנפרסה האחת פשוט הוא, כי כשם ששיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה פסולים, הוא הדין ללחם שהוא כשיירי מנחה שאם חסר ממנו נפסל, ואם כן, כשם שלגבי שיריים שחסרו הסתפקה הגמ' שמא על אף פסולם מועילה הקטרתם לענין מעילה ופיגול, הוא הדין לגבי לחם שחסר שאע"פ שנפסל יתכן שמועילה לו הקטרתו לענין זה?!

וכן תמה הקהלות יעקב [סימן ז], שמאחר וכל החלות קרבן אחד הן, הרי שאם נפרסה אחת מהן נחשב הקרבן כולו חסר, ואם כן פשוט שאסורות באכילה, ומה ענין זה לענין לפסול את כולן מחמת שאין זריקה מועילה להן לפיגול ומעילה?!

וכתב לייסד, כי שני עניני "חסר" הן. שיריים

של מנחה שחסרו, חל שם חסר על כל הנשאר, כי מאחר והזקקה כולה להתקדש יחד בכלי שרת ואינה מתקדשת לחצאים, משום כך נחשבת כולה דבר אחד, ודין דבר אחד הוא שכאשר נפגם במקום אחד נחשב כולו פגום, ולכן אף לענין חסרון נחשב כולה בשם דבר החסר והרי זו מנחה שחסרה. אולם, שתיים עשרה חלות של לחם הפנים, אם נפרסה או אפילו חסרה ממש אחת מהן אין שם חסר על האחרות, כיוון שכל חלה וחלה קיימת בפני עצמה. ומכל מקום, אם אין הקטרת הבזיכים מועילה לאותה חלה שנפרסה, כי אז נידונית חלה זו כמי שאינה, ונמצא שאין בלחם הפנים זה כי אם אחת עשרה חלות, ואף זה נקרא "חסר" כיון שחסר מן המנין של שתיים עשרה חלות.

ומעתה, אם היתה הקטרת הבזיכים מועילה לאותה חלה שנפרסה, הרי היא בכלל החלות כולן, ואם כן אותן אחת עשרה חלות שלא נחסרו כשרות הן לגמרי, כי מאחר ואמרנו שאם נפרסה אחת מהן לא חל שם חסר אלא על אותה שנפרסה, ואף חסרון מנין אין כאן שהרי הועילה ההקטרה אף לזו הפסולה, שוב אין לפסול כלל את אותן שלא חסרו. ומה שאין כן לגבי שיריים שחסרו, שחל שם "חסר" על כולה, ואין הקטרה מועילה להתיר את המנחה שחסרה.

וזה שאמרו התוס', מאחר וראינו שאם נפרסה אחת מהן כולן אסורות, מוכח מזה שאין הקטרה מועילה למנחה שחסרה, שאם הייתה מועילה הרי שיש להכשיר לגמרי את אותן שלא חסרו כיון שלא חסר ממנין החלות כלום. אלא בהכרח שלא הועילה ההקטרה לאותה שחסרה ומשום כך אף אלו שלא חסרו אסורות באכילה מחמת שחסרה מהן חלה אחת.

ואין מחשבת אכילה והקטרה מצטרפות, האם איש חישב כחצי זית לאכול דבר שדרכו לאכול כגון שיריים וכחצי זית לאכול דבר שאין דרכו לאכול כגון קומץ — מצטרף: כיון שבשתייהן חישב מחשבת אכילה. ומבואר שגם מחשבה לאכול למחר דבר שאין דרכו לאכול דהיינו מחשבת אכילת קומץ — מפגלת. ואם כן קשה והא קתני רישא: חישב לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר הרי זה פיגול, ומוכח כי דווקא אם חישב על דבר שדרכו לאכול, אין, הוא שנעשה פיגול, אבל אם חישב בדבר שאין דרכו לאכול — לא פיגול. ואם כן מאן הוא תנא דסיפא החולק על התנא של הרישא?!?

ומתרצינן: אמר רב ירמיה: הא סיפא זו מני רבי אליעזר היא, (15) דאמר מחשבין מאכילת דבר המיועד לאדם כגון שיריים הנאכלין לכהנים — לאכילת מזבח, שאם חישב להקטיר למזבח למחר שיריים שהם דבר שדרכו לאכול ולא להקטיר, מועילה מחשבה לפגל. וכן מחשבין מאכילת דבר העומד למזבח כגון קומץ שדרכו להקטיר לאכילת אדם שאם חישב לאוכלו למחר — פיגול. דתנן: הקומץ את המנחה לאכול דבר שאין דרכו לאכול ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר כשר, ורבי אליעזר פוסל, אולם אינו חייב כרת על אכילתו.

אבוי אמר: אפילו תימא משנתנו רבנן היא, יש לך ליישב ולדייק באופן אחר. כי לא תימא לדייק מן האמור "חישב לאכול חצי זית ולהקטיר חצי זית" — הא לאכול חצי

הברייתא בשיטת רבי עקיבא? והלא אין כאן אלא דיוק, ואם כן דלמא כך יש לדייק: הא נטמאת החלה כשרות הנותרות. ומאי טעמא, משום דמרצה ציין על טומאה, אבל ביצאת אחת מהן לא הוכשרו היתר, ומשום שברייתא זו רבי אליעזר היא דאמר אין זריקה מועלת ליוצא. ואם תאמר, אם כן מדוע לא שנתה הברייתא דין זה גם לגבי חלה שיצאה? אומר לך, וכדין הוא דאיבעי ליה למתני נמי שאם יצאת אחת מהן — כולן פסולות, והאי דקתני נפרסה, ולא נאמר "יצאה", כי הא קא משמע לן הברייתא דאפילו נפרסה חלה דאיתיה בפנים ולא יצאה חוץ לעזרה מכל מקום לא מהניא לה הקטרה.

אבל באמת לרבי עקיבא דאמר זריקה מועלת ליוצא, הרי שאפילו פסול חסרון נמי מהניא ליה הקטרה, ועדיין בעיה זו של שיריים שחסרו, תלויה במחלוקת רבי עקיבא ורבי אליעזר אם זריקה מועילה ל"יוצא" או לא.

מתניתין:

חישב בעת עבודות המנחה על מנת לאכול כחצי זית למחר ולהקטיר כחצי זית למחר, כשר, שאין מחשבת אכילה והקטרה מצטרפין לשיעור כזית.

גמרא:

מדייקת הגמרא: טעמא שאין מצטרפות שתי חשבות אלו, משום דלאכול ולהקטיר הן,

15. כתב הקרן אורה, דהיינו רבי אליעזר הגדול [ולא רבי אלעזר], שהרי במשנה זו מבואר

להשמיענו עצם דין זה של **לאכול ולהקטיר**, שאין מצטרפות מחשבות הקטרה ואכילה, אף זה **מדיוקא דרישא שמעת מינה**, שהרי דייקנו ברישא שצריך שתהיינה מחשבות אכילה והקטרה בדבר העומד לכך, ואם חישב לאכול חצי זית שיריים וחצי זית קומץ למחר אין זו מחשבת פיגול, וכיון שכן פשוט הוא שלא תצטרפנה מחשבות אכילה והקטרה **דחשתא**, מה **לאכול** חצי זית שיריים ו**לאכול** דבר שאין דרכו **לאכול** דהיינו חצי זית קומץ, שבשתייהן חישב מחשבת אכילה **אמרת לא מצטרף, לאכול** חצי זית שיריים ו**להקטיר** חצי זית קומץ שחלוקות המחשבות גם בעשייתן **מיבעיא** שאינן מצטרפות!?

ומתרצינן: **אין, לאכול ולהקטיר אצטריכא** ליה למשנה להשמיענו שאינן מצטרפות שתי מחשבות אלו, ואין לך ללמוד זאת מדין מחשבה בדבר הראוי לכך. כי **פלקא דעתך אמינא**, דווקא **התם ברישא**, שחישב לאכול חצי זית שיריים וחצי זית קומץ, הוא שאמרנו שאין מצטרף, כיון **דלא כי אורחיה קמחשב** בחצי זית קומץ שהרי אין דרכו לאכול וחישב עליו לאכול, **אבל הכא** בסיפא, **דבהאי חצי זית של שיריים שחישב עליו לאכילה כי אורחיה קמחשב, ובהאי חצי זית של קומץ שחישב עליו להקטיר כי אורחיה קמחשב, אימא לצטרף, קא משמע** לך סיפא שאין מצטרף.

זית מדבר שדרכו לאכול ו**לאכול** חצי זית מ **דבר שאין דרכו לאכול** מצטרף. **אלא אימא** לדייק כך: דווקא לאכול חצי זית למחר ולהקטיר חצי זית למחר הוא שאין מצטרף, משום שזו מחשבת אכילה וזו מחשבת הקטרה. **הא** אם חישב שתי מחשבות אכילה, וכגון **לאכול** חצי זית ו**לאכול** עוד חצי זית, ובאופן שחישב חצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ למקומו והיו שתי המחשבות ב **דבר שדרכו לאכול**, הרי זה מצטרף לפסול!

ומקשינן על תירוץ זה: **ומאי קא משמע לן** במה שמצטרפות שתי מחשבות אכילה בשני חצאי זיתים לפסול? הרי דבר זה אמור מפורש במשנה [לעיל עמוד א']: **לאכול כזית בחוץ וכזית למחר, לאכול כזית למחר וכזית בחוץ, כחצי זית בחוץ וכחצי זית למחר, כחצי זית למחר וכחצי זית בחוץ, פסול ואין בו כרת?** ומעתה, **הא תו המשנה לעיל והדיוק ממשנתנו — למה לי?**

ג-א

אי נאמר שבא דיוק זה להשמיענו: **לאכול** דבר שדרכו לאכול ו**לאכול** דבר שאין דרכו **לאכול** דאין **מצטרפין**, דבר זה מרישא של המשנה **שמעת מינה**, שהרי לעיל אמרה המשנה לדין פיגול במחשב על דבר שדרכו לאכול דווקא.

ואי תאמר שדין מחשבת הקטרה ואכילה שאינן מצטרפות האמור במשנתנו, לא בא בכדי לדייק ממנו דין אחר אלא בא

הדרן עלך כל המנחות

אלעזר אין חייבים על הקטרת כזית בחוץ, כך אין המחשבה פוסלת בזה. אלא, ששם היינו רבי אלעזר בן שמוע, וכאן היינו רבי אליעזר הגדול.

שמחשבת הקטרת כזית מועילה לפגל, ורק ששתי מחשבות בפחות מכזית אינן מצטרפות. ואילו לעיל אמרה הגמ' כי כשם שסובר רבי